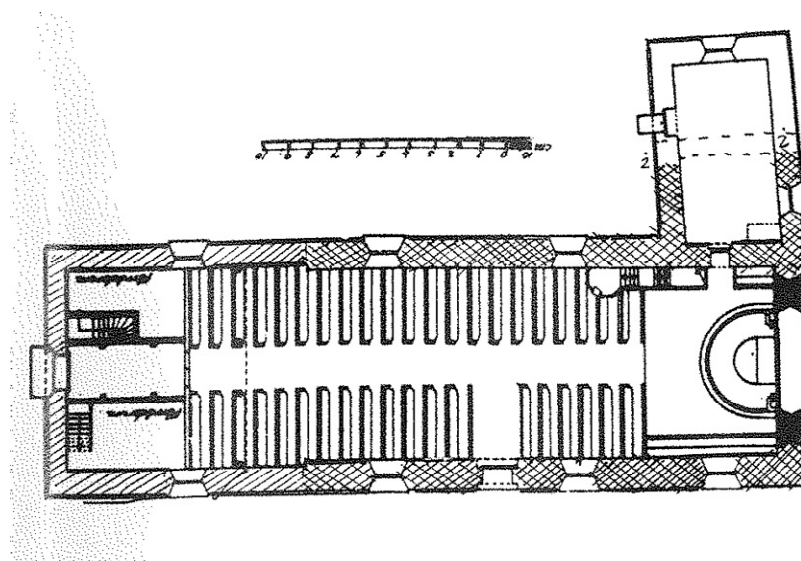

Västra Ny

Besiktning av kalkmåleri 2015-05-20
Gunnar Nordanskog & Eva Ringborg

Sammanfattning

Senmedeltida (?) målningar i koret. Målningarna är ställvis kraftigt retuscherade och kompletterade. Nedsmutsningen är måttlig och färgskikten stabila, men putsen har sprickor och bortfall som behöver åtgärdas.

Åtgärd: bör skyddskonserveras inom 3 år, senast 2018.

Kalkmålningarnas tillkomst

Målningarna dateras vanligen till 1500-talet. Kyrkan har haft senmedeltida valv, vilka också ska ha varit bemålade (Cnatingius 1965), men det är oklart i vilken omfattning. Kyrkan förlängdes åt väster och valven revs 1766, och väggmålningarna överkalkades troligen i samband med detta.

Målningarna framtogs 1937 av Sven Sundbaum, som annars såvitt känt inte var verksam med kalkmålerikonservering. I samband med detta igensattes korfönstren. År 1974 rengjordes målningarna av konservator Ragnar Flood. Sedan dess har interiören inte förändrats förutom tilläggsisolering 1999 och nya radiatorer 2003.

Beskrivning av målningarna

Kalkmålningarna är av ett mycket ovanligt slag. De är utförda i en naiv stil som påminner om senare tiders folkkonst, även om motiven är de traditionellt medeltida. Figureerna är ifyllda med färg i högre grad än i den gotiska målningstraditionen, till exempel har Laurentius målats i en hudfärgsnyans, där han traditionellt sett enbart skulle ha målats som konturer. Små vita prickar är målade på bårder, seldon och även på draken. Detta är också något som inte förekommer i den medeltida kalkmålningstraditionen.

Cnatingius sammanfattar det sålunda: ”Målningarnas stil är klumpig och primitiv. De har tillkommit på 1500-talet och bildar en intressant övergång från gotisk kyrkokonst till folkligt måleri” (Cnatingius 1965). Det förefaller som om även en senare datering är möjlig.

Även konserveringen är ovanligt genomförd. Konturerna är förstärkta i samband med framtagningen, kanske med sepia. Förstärkningarna och retuscherarna når i stort sett bara upp till manshöjd, man får nästan intrycket av att konservatorn har börjat måla i, men blivit stoppad efter en tids arbete.

På korets nordvägg avbildas överst S:t Görän och draken, samt prinsessan. Målningen följer i stort sett kanten efter det medeltida valvet. Därunder syns en människa omslingrad av ormar, Kristus på korset samt Lyckans hjul. I en understa rad syns Marie bebådelse, Marias och

Korets nordvägg, överst. S:t Görän

Elisabets möte, samt Jesu födelse.

Korets nordvägg, mellersta bildraden. T.v. människa med ormar, t.h. Kristus på korset. Till höger om dessa finns en framställning av Lyckans hjul, se försättsbladets bild.

Korets nordvägg, understa bildraden. T.v. bebådelsen, därefter ett stort konsekrationkors, därefter Maria och Elisabets möte, och slutligen till höger Jesu födelse..

Även korets sydvägg har varit indelad i horisontella bildfält, även om framställningen här är förstörd av ett sekundärt fönster. Till vänster syns en krönt kvinna med långt hår, av sammanhanget att döma torde det vara Maria som tar emot de tre kungarna. Till höger om fönstret är överst S:t Laurentius martyrium och därunder en delvis förstörd framställning av Konungarnas tillbedjan, där endast två av kungarna återstår.

Korets sydvägg, Maria (här även som skulptur).

Korets sydvägg. Överst S:t
Laurentius, nederst två kungar

Kalkmålningarnas tillstånd

Målningarna är ställvis kraftigt retuscherade och kompletterade. Nedsmutsningen är måttlig och färgskikten stabila, men putsen har sprickor och bortfall som behöver åtgärdas.

Korets nordvägg. T.v. nuläge, t.h. från framtagningen 1937.

Korets nordvägg, exempel på skador. T.v. spricka, t.h. färgbortfall

Besiktningdatum 2015-05-20

Foto Gunnar Nordanskog där inget annat anges.

Rapport sammanställd av Gunnar Nordanskog 2015-07-01

Granskad av Eva Ringborg

Källor

Cnattinius, Bengt 1965: *Västra Ny kyrka och Medevi brunnskapell*. Kyrkoberskrivning utgiven av Linköpings stifts kyrkoberskrivningskommitté.

Peterson, Sten 2003: *Kalkmåleriinventering*, Linköpings stift.

Östergötlands museum, topografiska arkivet Västra Ny kyrka. Foton 1937.